

VLADIMIR POPOVIĆ

1910. – 1995.

ZAGREB, 2008.

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA SVEZAK 137

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA SVEZAK 137

ISBN 978-953-154-801-4

ISSN 1330-0865

Uredio
akademik NIKOLA BATUŠIĆ

RAZRED ZA KNJIŽEVNOST

VLADIMIR POPOVIĆ

1910. – 1995.

ZAGREB, 2008.

SPOMENICA

posvećena preminulom

akademiku VLADIMIRU POPOVIĆU

redovitom članu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Zadar, 12. veljače 1910. – 23. prosinca 1995., Zagreb

KOMEMORACIJA

održana je u palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
u Zagrebu 8. prosinca 2000.

Govor akademika ANTE STAMAĆA

Bibliografija izdanja Vladimira Popovića

VLADIMIR POPOVIĆ

Rođen je 1910. u Zadru, od rane se mladosti stao baviti književnošću, osnovavši, još nesvršenim srednjoškolcem u Šibeniku, časopis znakovita imena: "Kranjčević". Nakon prijelomne godine 1928., upustio se u javni i ilegalni politički rad, koji se u to doba odvijao u koordinatama jedne nesretno sročene političke teorije i prakse. Bio je u četvrtom desetljeću našega stoljeća, tipičan aktivistički intelektualac, zatekavši se na presjecištu onodobnih triju totalitarizama i težeći za boljim svijetom. A njegov je naraštaj i njegov intelektualni genotip držao da se taj svijet nalazi na crvenim obzorjima. Za vrijeme Drugoga svjetskog rata bio je, dakako, partizan. Dočekavši nakon rata ispunu svojih ideala, posvetio se potvrđivanju književnih vrijednosti tzv. lijeve književnosti, te je bio urednikom, antologičarom i kulturnim djelatnikom u nakladnim kućama. Skromni javni radnik, uglađen gospodin i tih intelektualac, Vladimir Popović, u tišini je svoje radne sobe pisao i dotjerivao svoje kristalno čiste i zvonke slapove stihova, koji su se, među inima, oblikovali ponajprije kao znamenita pjesnikova poema *Oči* te kao opsežan ciklus od 51 soneta pod skupnim naslovom *Lidija Sorelli*. Nevelik opsegom, ali vrlo zanimljiv kakvoćom, Popovićev se opus zatekao na razmeđu epskolirske imaginacije: njime vladaju vlastite epske pa lirske vizije, i čista kristalizacija prozodijskih mogućnosti hrvatskoga jezika.

Oči, nastale kao epska rekapitulacija i rekonstrukcija zamišljene tragične zgode iz Drugoga svjetskog rata, ide u najuzornija djela hrvatske lirizirane epike našega stoljeća, što je onodobna kritika i znanost o književnosti označila nazivom "poema", na tragu tada recentnih, frankofonskih ostvaraja. Peterostavačna struktura poeme *Oči*, njezin dosljedno izgrađeni jamski jedanaesterac, njezina vizija groboduhe ratne zgode, njezina plemenita patetika glede tragična događaja pod Udbinom, a uznesena onkraj neposredna povoda koji bi bio

mogao imati kakav neželjen ideološki odnosno politički naboj – sve to svrstava Popovićeve *Oči uz bok Jami* Ivana Gorana Kovačića i *Tifusarima* Jure Kaštelana.

Popovićevi jedanaesterački soneti, stanovita osobna ispovijed o nastanku i raspadu jedne nerealizirane ljubavi, slijedom postupna uvida u nemogućnost realizacije jednog neprirodnog ljudskog sklopa, posjeduju pored nedvojbenog lirskog sloga i stanoviti epski razvoj, upravo put u neuspjeh, a tiče se, taj razvoj, razvrgnuća lirskog jastva upravo njegova raspada na sentimentalno sanjarenje i intelektualan uvid. Taj uvid, promotri li se pozornije, posjeduje i stanoviti kulturološki značaj. Jedan od ponajboljih sonetističkih opusa novije hrvatske književnosti (novije u smislu književnosti XX. st.), nastao u zavjetrini aktivističke literature toga doba i novonastajuće druge moderne pedesetih godina, Popovićev karišik *Lidija Sorelli* stoji kao rekapitulacija kasnih iskustava moderne, ali istodobno i kao putokaz kasnijim naraštajima. Što se potvrđuje upravo danas, kad sonet nanovo zadobiva dostojanstvo.

Popovićev opus posjeduje “dvojbe modernog artista”. Tako sam svojedobno naslovio i kraću studiju o njemu. Na razbojištu povijesti kojemu nije moguće uteći, on se laća kristalizacije oblika. U ozračju nemilih ideologema, on epskim uvidom racionalizira kakav tragičan događaj. Nedvojbenom gubitku aksioloških koordinata, tijekom njegova života, on sučeljuje potrebu za umjetnošću. “Umjetnost imamo”, govorio je blasfemični Nietzsche, “da poradi istine ne bismo dopali propasti”.

Vladimir Popović uzoriti je pjesnik hrvatske književnosti sredine našega stoljeća, te je njezine lirske tijekove obogatio djelom jezične svježine i neke zatamnjene ljepote. Proživjevši život intelektualca zamišljena poglavito nad sudbinom ljudi što nastavaju hrvatske prostore; zarobljen poviješću, kao i svi njegovi vršnjaci; lociravši, iz daleka, svoje lirske vizije uz zadarsko zaleđe, sve do u dubinu Like, pa prema tome ostavši u stvarnom zavičaju; proboravivši među kolegama piscima i umjetnicima riječi svoje, uistinu “trijeodne dane”, prema stihu, njemu milog Mažuranića; izrazito miran i povučen, spreman osluhnuti svaku plemenitu riječ i gestu, vrli se pokojnik upisao u memoriju nas današnjih poglavito svojim lijepim i trajnim rukopisom.

BIBLIOGRAFIJA IZDANJA DJELA
AKADEMIKA VLADIMIRA POPOVIĆA

SVIJETLO NA PEPELU. – Zagreb: Zora, 1951. – 131 str. – (Mala biblioteka 123)
– Uredio Gustav Krklec. Crteži Fedor Vaić.

* Sadržaj: Dječak u raju; Nemiri; Ljepota smrti; Oči; Ikar na suncu; Tumač (V. P.);
Napomena (V. P.); Bilješka o piscu.

LIRSKE MINIJATURE. – Zagreb: Zora, 1953. – 106 str. – (Mala biblioteka 167)
– Uredio Augustin Stipčević. Likovno opremio Oton Gliha.

* U prilogu autorova Napomena.

POVELJA SNA I JAVE. – Beograd: Prosveta, 1956. – 200 str. – [s portretom] –
(Brazde. Biblioteka savremenih jugoslovenskih pisaca. Kolo II. Knjiga 8.) –
Uredio Gvido Tartalja. Nacrt za korice i omot Janko Krajšek. – ćir.

* Novak Simić: Uz poeziju Vladimira Popovića [predgovor]; u prilogu fotografija
Vladimira Popovića s faksimilom potpisa; tumač i napomena (V. P.).

** Ostala izdanja: 2/1964. Beograd [dopunjeno izdanje].

OČI. Poema. – Zagreb: Prosvjeta, 1962. – 87 str. – Likovno opremio Boris Dogan.

* Šime Vučetić: Ljudski glas iz Udbine [predgovor]; u prilogu: Bilješke (V. P.);
Napomene (V. P.).

** Ostala izdanja: 2/1978. Zagreb.

RAZMATRANJA. – Zagreb: Alfa – August Cesarec, 1977. – 349 str. – Uredio Mirko
Andrić. Likovna oprema Ratko Janjić-Jobo – (Biblioteka Kritika).

* Sadržaj: I. Što je čovjek, a mora bit čovjek?!; Kranjčevićev pjesnički čin; O Đuri
Jakšiću; Smijeh i beznade Sime Matavulja; O lirici Milana Rakića; Vapaj iz
tamnice života; I smrt je život ili o Augustu Cesarcu; Duševnost Veljka Petro-
vića; Lirika Vjekoslava Majera; Uskrs na križu jedne sudbine; O pjesmama
Augusta Cesarca; Pogled u jednu viziju Tina Ujevića; Lovrakov Zeleni otok;
Čakavska lirika Marina Franičevića; *Goli i Dječak* Vjekoslava Kaleba; Odjek
rata u jednoj lirici; Vladislav Petković Dis; Glas jedne lirike; *Kronika bez glavnog
lica*; *Od Lukijana do Lunjika*; II. Susret s neviđenom javom; Stvaralačka riječ
u našoj revoluciji; *U tamu su ptice uletjele*; *Od tame im krila otpadoše*; O duhu
starih i novih zapisa; Poezija i revolucija; Napomena (V. P.).

IZABRANA DJELA. – Vladimir Kovačić; Vladimir Popović. Pet stoljeća hrvatske
književnosti, knjiga 126. – Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1982. –
Priredio Šime Vučetić – str. [189]-[443] – [sa slikom].

* Sadržaj: Pjesme; Eseji i kritike.

TRI PJESME. – Poseban otisak Rada Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Razred za suvremenu književnost. Knjiga 419, Zagreb, 1986. – str. 101-102.

* Sadržaj: U zavičaju; Trojak križ; Apokalipsa.

PJESMA BUDUĆIMA. Sabrani radovi. – Zagreb: Prosvjeta, 1998. – 594 str. – [sa slikama].

* Sadržaj: Pjesme; Eseji i kritike; Iz književne zaostavštine; Nikica Mihaljević: Liričar pritisnut javom; Autorove bilješke; Napomene Šime Vučetića; Urednikove napomene.

Priredila Ana Batinić

SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA

VLADIMIR POPOVIĆ

1910. – 1995.

Izdavač

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Za izdavača

akademik SLAVKO CVETNIĆ, glavni tajnik

Tehnički urednik

RANKO MUHEK

Naklada

400 primjeraka

Tisak

Z i B MLADOST

ISBN 978-953-154-801-4

ISBN 978-953-154-801-4

9 789531 548014